

DOI 10.36074/logos-21.06.2024.049

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ ДІТЕЙ В ЛІТНІХ ОЗДОРОВЧИХ ТАБОРАХ

Троценко Тетяна Юріївна¹, Троценко Дмитро Валерійович

1. канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту
Університет Григорія Сковороди в Переяславі, УКРАЇНА
ORCID ID: 0000-0002-3391-3741

2. викладач кафедри спортивних дисциплін і туризму
Університет Григорія Сковороди в Переяславі, УКРАЇНА

Анотація. У статті, на основі систематизації та аналізу літературних джерел зазначено, що в сучасних умовах особливої значущості у позашкільній сфері спілкування учнів набувають літні оздоровчі табори, які створюються з метою зміцнення здоров'я, організації активного відпочинку, задоволення інтересів і духовних потреб дітей та є складовою безперервної освіти.

Здоров'я людини є невід'ємною складовою системи цінностей кожної цивілізованої нації. Рівень здоров'я дітей у такій системі є одним із показників загального благополуччя суспільства. Однак, протягом останніх років зберігається тенденція до погіршення стану здоров'я дітей, зумовлена впливом негативних соціально-економічних, екологічних та психоемоційних факторів. Вплив факторів ризику, перенавантаження, насамперед навчальне, призводять до істотного зниження імунітету та розвитку у дітей хронічних захворювань [6].

У системі безперервної освіти канікули в цілому, а літні особливо, відіграють вагомую роль для розвитку, виховання та оздоровлення дітей і підлітків. Літні канікули складають значну частину річного обсягу вільного часу школярів, але далеко не всі батьки можуть надати своїй дитині повноцінний, правильно організований відпочинок. З огляду на це особливої значущість у сфері спілкування учнів набувають літні оздоровчі табори, що створюються з

섹션 25.

PHARMACY AND PHARMACOTHERAPY

метою організації активного відпочинку, зміцнення здоров'я, задоволення інтересів і духовних потреб дітей та є складовою позашкільної освіти.

Літні оздоровчі табори займають певне місце в системі безперервного виховання, мережа яких постійно відновлюється, виникають нові типи оздоровчих закладів, збільшується термін функціонування. Під час перебування дітей у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку створюються умови для розвитку їх внутрішнього потенціалу, творчих здібностей, сприяння формуванню ключових компетенцій, розширення кругозору, інтелектуального збагачення, розвитку на основі включення в різноманітну, соціально значиму і особистісно привабливу діяльність, змістовного спілкування та міжособистісних стосунків у різновіковому колективі.

Аналіз науково-методичної літератури [1, 2, 4, 5] показав, що проблема створення сприятливих умов для всебічного розвитку дітей в умовах оздоровчих таборів завжди була і залишається в центрі уваги. Найважливішим завданням літніх таборів з оздоровлення дітей, на думку авторів, є не тільки здійснення медичних процедур, пов'язаних із збереженням здоров'я, а й виховання, спрямоване на формування відповідального ставлення дитини до власного здоров'я, потреби в його збереженні та розвитку. Виховні заходи повинні організовуватись, поєднуючи різноманітні види діяльності дітей: пізнавальну, ігрову, трудову, спортивну, естетичну, словесну. При цьому необхідно зберігати оптимальний баланс між усіма видами діяльності.

Діти віком від 6 до 16 років, організацією відпочинку яких займається літній оздоровчий табір, найчутливіші до різних соціальних впливів, серед яких і пов'язані із оздоровчою діяльністю та формуванням здорового способу життя. Залежно від того, які соціальні чинники впливають на школяра і від того, в якому середовищі розвивається дитина, відбувається формування тих чи інших основ його фізичного, психічного й морального здоров'я [3].

Основним видом діяльності у літніх оздоровчих таборах є дозвіллева. При правильній організації вона може стати основою для вирішення педагогічних завдань у цілому і завдань формування здорового способу життя зокрема. Залучення дітей до діяльності, пов'язаної з реалізацією ідей «педагогіки здоров'я», здійснюється у всіх напрямках організації життєдіяльності. Таким чином, у результаті реалізації в літніх оздоровчих таборах програм, заснованих на ідеях «педагогіки здоров'я», діти розширюють знання щодо здорового способу життя, набувають практичні вміння і навички збереження та зміцнення здоров'я, стають носіями здорового способу життя [4].

Серед головних завдань діяльності літніх оздоровчих таборів є організація активного відпочинку та фізичного розвитку дітей; метою ж роботи дитячого оздоровчого табору є активізація роботи педагогічного колективу щодо організації літнього відпочинку, культурної та дозвілєвої діяльності дітей, їх оздоровлення і виховання, розвиток різноманітних навичок і творчих здібностей, розвиток комунікативних компетентностей і компетенцій соціальної взаємодії.

Отже, зважаючи на зазначене, можна виділити основні функції літніх дитячих таборів:

- соціальна – це накопичення досвіду участі в суспільному житті, в праці, в колективі;
- комунікативна – уміння жити в колективі, бути в злагоді з самим собою, доброзичливе налаштування колективу;
- розвиваюча-освітня-виховна – це розвиток пізнавальної активності дітей, їх ерудиції та кмітливості;
- дозвілєва – це виховання культури вільного часу;
- фізична – це розвиток фізичних здібностей та оздоровлення організму [5].

З огляду на сучасний стан здоров'я дітей, табори оздоровчо-виховного спрямування на перше місце висувають завдання впровадження інноваційних напрямків діяльності, де вихідним джерелом виступає здоров'я дитини – фізичне і психологічне. Комплексне оптимальне поєднання виховних, освітніх та оздоровчих технологій визначає новий характер щодо створення оздоровчо-виховного середовища – адаптивного і здоров'ябережувального.

Здоров'язбережувальний характер оздоровчо-виховного середовища літніх таборів визначає принцип «природного аналога», який є універсальним інструментом оптимізації виховного середовища, оскільки така система запобігає розвитку інформаційного стресу, викликаного конфліктом між освітнім і соціальним простором [2].

Одним з основних напрямків діяльності літніх оздоровчих таборів є активний відпочинок з використанням фізичних вправ, ігор, змагань. Фізичне виховання в оздоровчому таборі має специфічні особливості, які необхідно враховувати при організації фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів. Ці особливості обумовлені порівняно коротким періодом перебування дітей в таборі, різноманітністю контингенту дітей за віком, станом здоров'я, рівнем фізичного розвитку і фізичної підготовленості, більш широкими можливостями, ніж у школі, для занять плаванням, туризмом, активними іграми та іграми на місцевості [4].

섹션 25.

PHARMACY AND PHARMACOTHERAPY

Існують принципові відмінності між формами діяльності, що використовуються в школі і в літніх оздоровчих таборах:

- нетрадиційний, вільний (необов'язковий) характер організації, який відрізняє їх від уроків, тренувань або змагань;
- інтегративність, що дозволяє поєднувати «непоєднані» лінії та напрямки, наприклад фізичну культуру і пізнавальну діяльність, спорт і творчість або спорт і економіку;
- рекреаційна діяльність, яка для дитини прийнятна і цікава, є можливістю в період літніх канікул «погуляти», «нічого не робити», «пограти»;
- ігрова основа, що визначає динаміку розвитку форм діяльності, їх сюжетність.

Фізичне виховання в літніх оздоровчих таборах є одним з найважливіших частин роботи з дітьми та напрямком на вирішення завдань зміцнення здоров'я, сприяння фізичному розвитку й загартовуванню дітей, удосконалення в дітей умінь і навичок рухової діяльності, прищеплення інтересу і звички до занять фізичною культурою і спортом. Робота з фізичного виховання в оздоровчому таборі сприяє формуванню в дітей морально-вольових якостей, почуття патріотизму, усвідомленню необхідності здорового способу життя, що на сьогодні важливіше, ніж безпосередній оздоровчий ефект усіх заходів табірної зміни [4].

Оздоровчий ефект занять фізичними вправами у літньому таборі досягається при дотриманні наступних умов:

- регулярності занять фізичними вправами;
- поступовості нарощування інтенсивності і тривалості навантажень, їх раціонального дозування з урахуванням індивідуальної чутливості організму до добової і сезонної ритміки, соціальних чинників, вікових особливостей, статі, варіантів біологічного розвитку, стану здоров'я і фізичної підготовленості;
- чіткого взаємозв'язку занять фізичними вправами із загальним режимом дня;
- виконання фізичних вправ у поєднанні з іншими оздоровчими діями;
- підбору різноманітних засобів, що комплексно впливають на організм дітей [1].

Фізичне виховання в оздоровчому таборі має специфічні особливості, зумовлені порівняно коротким періодом перебуванням у таборі, різноманітністю контингенту дітей за віком, станом здоров'я, рівнем фізичного розвитку і фізичної підготовленості. Ці особливості слід враховувати при організації фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів.

Висновки. Дитячі оздоровчі табори враховують особливості фізичного, психічного розвитку дітей, це дозволяє розробляти розважальні, екскурсійні програми, які є одночасно пізнавальними і цікавими. Вони, незалежно від спеціалізації, покликані забезпечувати повноцінний і змістовний відпочинок та оздоровлення дітей, а також вирішувати проблеми їх розвитку та виховання. Літні дитячі оздоровчі табори, основним напрямком діяльності яких є активний відпочинок, що здійснюється за допомогою і з використанням фізичних вправ, рухливих і спортивних ігор на суші і на воді, купання і навчання плаванню, змагання з різноманітних видів рухової діяльності, мають за мету хоча б частково компенсувати недостатню оздоровчу ефективність шкільної системи фізичного виховання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Бартків О. С. & Грановський В. Г. & Дурманенко Є. А. & Бартків О. С. (Ред.) (2013) Оздоровчо-виховна діяльність у літньому дитячому таборі. Луцьк.
- [2] Гакман А. В. (2012) *Організація рекреаційно-оздоровчої діяльності дітей 11 - 14 років в умовах дитячого табору відпочинку.* (Автореф. дис. канд. наук з фіз. виховання і спорту). Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України, Київ.
- [3] Рибалко П. Ф. (2011) *Система оздоровчих занять з дітьми 11 – 15 років в умовах літнього оздоровчого табору.* (Дис. канд. пед.наук). Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, Чернігів.
- [4] Соя М. & Костюк П. (2012) Сучасні погляди на роль літніх оздоровчих таборів у формуванні підтриманні рівня здоров'я у дітей середнього шкільного віку. *Молода спортивна наука України.* Львів .
- [5] Троценко Т. Ю., & Троценко В. В. (2021) *Основні напрямки організації фізкультурно-оздоровчої діяльності в літніх таборах відпочинку,* Матеріали міжн. наук. інтернет-конф. Черкаси.
- [6] Концепція Державної соціальної програми оздоровлення та відпочинку дітей на період до 2025 року № 524-р (2021).

